

Michael Bailey (ed.)*Narrating Media History*

Londen/New York (Routledge) 2009, 275 p.,

£ 19.99, ISBN 978 0 415 41916 1

Ode aan James Curran

Mediahistoricus James Curran onderscheidt in zijn invloedrijke boek *Media and Power* uit 2002 zeven *competing narratives* die gebruikt worden om de Britse mediageschiedenis te schrijven. De Britse hoogleraar wilde hiermee zowel de historiografie samenvatten als drie onderliggende problemen in het vakgebied blootleggen. Hij achtte mediageschiedenis als discipline gefragmenteerd naar medium, discipline en interpretatiekader. Daarnaast focuste hij vooral op instituties en de redactionele inhoud, terwijl de bredere rol van media in de samenleving niet werd uitgediept. Bovendien constateerde hij dat geschiedenis binnen mediastudies gemarginaliseerd werd. Curran probeerde met zijn gedachte-experiment niet alleen de luiken te openen voor een meer integrale opvatting van het vakgebied, maar wilde ook laten zien hoe dit zich verhiel tot de algemene geschiedenis.

Nederlandse onderzoekers zal Curran's indeling niet vreemd zijn al was het maar omdat hij er twee jaar eerder een lezing aan wijdde op het congres 'Journalistieke Cultuur in Nederland' – een lezing die ook is opgenomen in de gelijknamige bundel. Nu heeft de Britse mediahistoricus Michael Bailey *Media and Power* als uitgangspunt genomen voor een boek waarin hij – na een inleidend artikel van Curran – bij ieder van de zeven narratio's twee artikelen liet schrijven. Die moeten een onderwerp uit de Britse mediageschiedenis in deze traditie kritisch beschouwen, evenals de door Curran onderscheiden indeling zelf. Een korte introductie op iedere narratio, met uitvoerige tips voor verdere literatuur, vergroot de historiografische waarde van het boek.

Verreweg de invloedrijkste traditie die Curran onderscheidde is de liberale. Die gaat uit van de pers als Fourth Estate en van een ontwikkelingsgang in de richting van (steeds meer) persvrijheid. Ten grondslag hieraan ligt een sterk normatieve waardering van deze democratische

idealen. Mark Hampton zet in een impressionistische bijdrage vraagtekens bij het geloof in de democratiserende kracht van de markt (de *invisible hand*) die in deze benadering impliciet tot uitgangspunt wordt genomen. Hampton – die een interessant boek schreef over de perceptie van de rol van de pers in Groot Brittannië tussen 1850 en 1950 – betoogt dat de liberale benadering nog steeds haar waarde heeft. Maar dan moet de radicale kritiek, die wees op de corrumperende invloed van economische verhoudingen (de kolonisering van de publieke sfeer), hierin wel worden meegenomen.

In het deel over deze radicale narratio besteedt ook Julian Petley prikkelend aandacht aan deze vraag. Hij gaat verder dan Hampton door te stellen dat de pers eigenlijk nooit een Fourth Estate is geweest. Zij is in zijn ogen de stem van de elite en maakt haar publieke taak, zo ze die al heeft, ondergeschikt aan commerciële belangen. Ook de feministische narratio gaat uit van de vertolking en verspreiding van dominante waarden door de media. Interessant is dan ook de bijdrage van David Deacon die constateert dat er een significant verschil is in de stijl waarin vrouwen de Spaanse Burgeroorlog versloegen en de wijze waarop mannen dat deden. Waar de laatsten vooral geïnteresseerd waren in de heroiek van het militaire bedrijf, hadden vrouwelijke reporters meer oog voor de impact die de oorlog had op het dagelijks leven.

Even kritisch als het radicale en het feministische ‘verhaal’, zijn het libertaire en het populistische. In de libertaire traditie is er vooral kritiek op de (potentieel) moreel degenererende uitwerking van de pers, terwijl de populistische visie de aandacht richt op de wijze waarop de pers haar oren laat hangen naar de markt. De antropologische benadering – wat volgens mij een wat verwarrend label is – is dan weer meer op de status quo gericht waar ze de invloed van de pers op processen van natievorming onderzoekt.

Enigszins naast de andere narratio’s staat het technologisch deterministische dat in het voetspoor van theoretici als Marshall McLuhan en Harold Innis uitgaat van de techniek als verklarende factor in de geschiedenis. Waar Cur-

ran, in het voetspoor van James Carey en Raymond Williams, afstand nam van de gedachte dat technologie de cultuur bepaalt, pleit Paddy Scannell voor meer aandacht voor de sturende rol van technologie in de mediahistorie. Net als Scannell probeert Menahem Blondheim in zijn interessante essay voorbij de dichotomie tussen technologie en cultuur te denken. Hij haalt daarbij John Dewey aan die stelde: ‘Society exists not only by transmission, by communication, but it may fairly be said to exist in transmission, in communication’ (p. 227).

Als deze bundel één ding aantoont dan is het de analytische kracht van Curran’s indeling. Het uiteenrafelen van de historiografie in zeven narratio’s maakt mediahistorici bewust van de paradigma’s waarin zij werken. Uitsluitend is deze classificatie echter niet: in de praktijk raken en overlappen Curran’s verhalen elkaar of liggen ze in elkaars verlengde. Tot een *encompassing grand narrative* zullen ze niet snel worden vervlochten. De door Bailey bijeengebrachte essays zijn ofwel specifieke casestudies die passen in een van de onderscheiden narratio’s en daardoor het fragmentarische karakter van het vakgebied benadrukken, ofwel bredere betogen waarin een interpretatiekader kritisch wordt geanalyseerd. Tezamen geven ze een caleidoscopisch beeld van de Britse mediageschiedenis.

Marcel Broersma